

Halálfélelem a sürgősségi ellátásban – A vallás protektív szerepe

Pék Emese¹, Fullér Noémi², Marton József¹, Ungvári Mónika¹, Betlehem József¹

¹Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Ápolás és Betegellátás Intézet, Sürgősségi Ellátási Tanszék, Pécs

²Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Ápolás és Betegellátás Intézet, Ápolástudományi Tanszék, Pécs

Összefoglalás

Bevezetés: a sürgősségi betegellátás dolgozói nap, mint nap szembesülnek a halál és a haldoklás élményével, melynek elfogadása, feldolgozás nagy pszichés megterheléssel jár. A vallás, mint protektív tényező segíthet felvenni a harcot e specifikus problémával.

Célkitűzés: felmérni és összehasonlítani a sürgősségi ellátásban dolgozók halálfélelmét a vallásosság és az előképzettség tükrében.

Módszer: keresztmetszeti, kérdőíves felmérésünket 2012-ben Sopron és Szombathely mentőállomásán és sürgősségi betegellátó osztályán végeztük (N=93), a Neimeyer és Moore féle multidimenzionális halálfélelem skála, valamint szociodemográfiai és munkavégzésre vonatkozó kérdések segítségével. Adatainkat SPSS 17.0 statisztikai szoftverrel elemeztük, leíró és matematikai statisztikai eljárások segítségével.

Eredmények: Legalacsonyabb pontszámot a 3. „*Félelem a megsemmisüléstől*” faktorban érték el a dolgozók (12,09 pont), legmagasabbat a 7. „*A test féltése a halál után*” faktorban (19,71 pont). Minél idősebb volt egy válaszadó annál jobban félt és minél több időt töltött el az egészségügyben annál kevésbé. Az előképzettség nincs kihatással a halálfélelemre.

Megbeszélés: a vallásosság, mint befolyásoló tényező nem volt számottevő a kutatásban, ennek ellenére fontos a protektív tényezők erősítése, illetve a hospice szellemű oktatás a szorongások csökkentése érdekében.

Kulcsszavak: halálfélelem, mentődolgozók, sürgősségi betegellátás, vallás

Fear of death in emergency care – the protective role of religion

Summary:

Introduction: ambulance workers every day are faced with the experience of death and dying. The adoption process involves high psychological strain. Religion as such can help to fight this specific problem.

Aim: assess and compare the emergency workers religiosity and fear of death in the light of previous experience.

Methods: in 2012 we conducted a cross-sectional, questionnaire-based survey in Sopron and Szombathely ambulance and emergency care departments (N=93). We made the survey with the help of socio-demographic and labor questions as well as Neimeyer and Moore Multidimensional Fear of Death Scale. Our data was analyzed using SPSS 17.0 statistical software and descriptive statistical and mathematical techniques.

Results: the lowest score was reached in the third factor "*Fear of Being Destroyed*" (12,09 points), while the highest scores were reached into the seventh factor „*Fear for the Body After Death*” (19,71 points). The respondents who were older were more afraid. But the more time a respondent spent in health care the less afraid he was. The qualification has no effect on the fear of death.

Conclusion: religiosity as an influencing factor was not significant in the research, nevertheless it is important to strengthen the protective factors and reduce the anxieties hospice education can provoke.

Keywords: fear of death, ambulance workers, emergency medicine, religion

Irodalom:

1. Lipsman N., Skanada A. The attitudes of brain cancer patients and their caregivers towards death and dying: a qualitative study, *BMC Palliative Care*. 2007; 6; 7: 1-10
2. Neimeyer R. A., Moore M. K. Validity and reliability of the Multidimensional Fear of Death Scale, Neimeyer R. A.: *Death Anxiety Handbook* 1994; Taylor and Francis, Washington 103-119.
3. Hoelter J. W. Multidimensional treatment of fear of death. *JCCP*, 1979; 47: 996-999.
4. Zana Á., Hegedűs K. A Neimeyer és Moore-féle multidimenzionális halálfélelem skála validálása magyar populáción. *Mentálhig. pszichoszomat.* 2006; 7; 3: 257-266.
5. Zana Á. A halálkép alakulása és változása Magyarországon, a korosztályos értékítélet-különbségek és a lehetséges mérési módszerek vizsgálata. *Tabu-e még a halál? Orv. Hetil.* 2009; 150; 25: 1183-1187.
6. Lester D. The Lester Attitude Toward Death Scale. *Omega*. 1991; 23: 67-75.
7. Zana Á., Szabó G. A halálfélelem, a halál iránti attitűd és a mentális egészség kapcsolatának összehasonlító vizsgálata. *Lege artis med.* 2008; 18; 4: 319-320.
8. Cicirelli V. G. Personal meanings of death in older adults and young adults in relation to their fears of death. *Death Stud.* 2001; 25: 663-683.
9. Békés V. A halál iránti attitűd az életkor, a nem és a vallásosság függvényében. *Kharón Thanatológiai Szemle.* 2003; 7: 30-49.
10. Hegedűs K. Ápolók és orvosok halállal és haldoklással kapcsolatos attitűdje, *Lege artis med.* 2001; 11; 6-7: 492-499.
11. Hegedűs K. Orvosok halállal és haldoklással kapcsolatos attitűdjei. *Orv. Hetil.* 2002; 143; 42: 2385-91.
12. Mooney D. C. Tactical reframing to reduce death anxiety in under-graduate nursing students. *AJHPM.* 2005; 22; 6:427-32.
13. Hegedűs K., Zana Á. Az életvégi ismeretek oktatásának hatása a orvosok és az egészségügyi dolgozók halállal kapcsolatos attitűdje. *Lege artis med.* 2007; 17; 2: 165-170.
14. Krause N. Reported Contact with the Death, Religious Involvement, and Death Anxiety in late Life. *RRR.* 2011; 52; 4:347-364.
15. Mystakidou K., Tsilika E. Predictors of spirituality at the end of life. *CFP MFC.* 2008; 54; 12: 1020-1021.
16. Phelps A. C., Maciejewski P. K. Association between religious coping and use of intensive life-prolonging care near death among patients with advanced cancer. *J Am Med Assoc.* 2009; 301; 11:1140-1147.
17. Pilling J. Halálközeli élményt átélt emberek világ- és túlvilágképe. *Kharón Thanatológiai Szemle,* 1998; 2: 37-50.
18. Sutherland Ch. Changes in Religions beliefs, attitudes, and practices following near-death experiences: An Australian study. *Journal of Near-Death Studies,* 1990; 9; 1: 21-31.